

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie rodzajów kursów języka polskiego i adaptacyjnych dla repatrianta i kandydata na repatrianta oraz sposobu ich organizacji stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1392, z późn. zm.), zgodnie z którym Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje kursów języka polskiego i adaptacyjnych oraz sposób ich organizacji, uwzględniając w szczególności stopień znajomości języka polskiego i wiek uczestnika kursu, możliwość zapewnienia bezpłatnego zakwaterowania, wyżywienia i zwrotu kosztów dojazdu uczestnikom tych kursów, oraz potrzebę przygotowania dzieci do podjęcia nauki w szkole.

W związku z tym, że dotychczasowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 maja 2002 r. w sprawie rodzajów kursów języka polskiego i adaptacyjnych oraz sposobu ich organizacji dla repatrianta i członków jego najbliższej rodziny przybyłych do Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 613) obowiązywało do dnia 1 listopada 2017 r. konieczne jest wydanie nowego rozporządzenia.

Celem projektowanego rozporządzenia jest zapewnienie repatriantom i kandydatom na repatriantów pomocy w postaci możliwości uczestniczenia w bezpłatnych kursach języka polskiego i kursach adaptacji w społeczeństwie polskim. Rozporządzenie określa rodzaje i organizację kursów adresowanych zarówno do repatriantów (dzieci w wieku przedszkolnym uprawnionych do korzystania z wychowania przedszkolnego, dzieci i młodzieży podlegającym obowiązkowi szkolnemu i obowiązkowi nauki oraz osób dorosłych), jak i kandydatów na repatriantów.

Ponadto, w projektowanym rozporządzeniu uwzględniono zmiany wprowadzone w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji, dokonane ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 858) oraz ustawą z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji, ustawy o Karcie Polaka oraz ustawy o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 2282).

Projektowane rozporządzenie przewiduje, że uprawnieniem, o którym mowa w art. 18 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji, będą objęci zarówno repatrianci, jak i kandydaci na repatriantów. Pojęcie „kandydata na repatrianta”, wprowadzone ustawą z dnia 24 listopada 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji, ustawy o Karcie Polaka oraz ustawy o cudzoziemcach, zostało zdefiniowane w art. 1a pkt 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji jako osoba polskiego pochodzenia, wobec której konsul wydał decyzję o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji albo – w przypadku osoby, która złożyła wniosek o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji przed dniem 1 maja 2017 r. – decyzję o przyrzeczeniu wydania takiej wizy. Osoba polskiego pochodzenia, wobec której konsul wydał decyzję o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji albo – w przypadku osoby, która złożyła wniosek o wydanie wizy krajowej w celu repatriacji przed dniem 1 maja 2017 r. – decyzję o przyrzeczeniu wydania takiej wizy, w oczekiwaniu na możliwość przyjazdu do Polski, będzie mogła uczestniczyć w kursie języka polskiego, którego koszt pokryje konsul. Takie rozwiązanie wydaje się szczególnie uzasadnione

w świetle informacji zawartej w uzasadnieniu do ustawy z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw, z której wynika, że w ostatnich latach rosła liczba osób, które otrzymały decyzję o przyrzeczeniu wydania wizy, lecz nie mogły się osiedlić w kraju, gdyż nie miały do tego warunków: mieszkania i źródła utrzymania, podczas gdy okres oczekiwania na osiedlenie w Polsce w ramach repatriacji może trwać nawet 10 lat.

W § 2 projektowanego rozporządzenia przewidziano, że dla dzieci w wieku przedszkolnym uprawnionych do korzystania z wychowania przedszkolnego mogą być organizowane kursy języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim w formie zajęć w zakresie nauki języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim. Przepisy dotychczas obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 maja 2002 r. w sprawie rodzajów kursów języka polskiego i adaptacyjnych oraz sposobu ich organizacji dla repatrianta i członków jego najbliższej rodziny przybyłych do Rzeczypospolitej Polskiej umożliwiły jedynie sześciolalnemu dziecku odbywającemu roczne obowiązkowe przygotowanie przedszkolne w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej – w zależności od jego indywidualnych potrzeb – uczestnictwo w zajęciach w zakresie nauki języka polskiego i adaptacji w środowisku dostosowanych do potrzeb dziecka. Przepisy projektowanego rozporządzenia dają możliwość zorganizowania stosownych zajęć dla wszystkich repatriantów (dzieci) objętych wychowaniem przedszkolnym.

W § 3 projektowanego rozporządzenia zapewniono dzieciom i młodzieży podlegającym obowiązkowi szkolnemu i obowiązkowi nauki możliwość uczestnictwa w kursach adaptacji w społeczeństwie polskim. Kursy te będą organizowane zgodnie z przepisami projektowanego rozporządzenia dotyczącymi kursów adaptacji w społeczeństwie polskim przewidzianych dla pełnoletnich repatriantów w zakresie obejmującym formy organizacyjne kursu, miejsce organizacji oraz programu kursu, z tym że nie wprowadzono określonego wymiaru godzinowego tego kursu, ponieważ zakłada się, że będzie on dostosowywany do indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży.

Jednocześnie przewidziano, że kursy języka polskiego dla dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki będą się odbywały w ramach dodatkowej nauki języka polskiego, o której mowa w art. 165 ust. 9 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203), zgodnie z przepisami § 17 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. poz. 1655).

Repatrianci – dzieci i młodzież podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki mieszczą się w kategorii uczniów, będących obywatelami polskimi, przybywającymi z zagranicy, którzy pobierali naukę w szkołach za granicą funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, którym polski system oświaty gwarantuje specjalne rozwiązania systemowe, umożliwiające szybsze opanowanie języka polskiego oraz adaptację w nowym środowisku. Zgodnie z art. 165 ust. 9 i 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe uczniowie przybywający z zagranicy podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają możliwość korzystania w szkołach w Polsce ze wsparcia obejmującego:

- 1) dodatkową, bezpłatną naukę języka polskiego w wymiarze nie niższym niż 2 godzin tygodniowo;
- 2) dodatkowe zajęcia wyrównawcze dla uczniów w odniesieniu, do których nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne z danego przedmiotu stwierdzi konieczność uzupełnienia różnic programowych z tego przedmiotu; organ prowadzący szkołę organizuje w szkole dodatkowe zajęcia wyrównawcze w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych z tego przedmiotu, które prowadzone są indywidualnie lub w grupach w wymiarze 1 godziny tygodniowo.

Łączny wymiar godzin zajęć lekcyjnych z języka polskiego i zajęć wyrównawczych nie może być wyższy niż 5 godzin tygodniowo w odniesieniu do jednego ucznia. Dodatkową naukę organizuje szkoła i organ prowadzący szkołę przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

Na podstawie dotychczas obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 maja 2002 r. w sprawie rodzajów kursów języka polskiego i adaptacyjnych oraz sposobu ich organizacji dla repatrianta i członków jego najbliższej rodziny przybyłych do Rzeczypospolitej Polskiej uczniowi przysługiwało od 30 do 100 godzin dydaktycznych w ramach kursów języka polskiego oraz adaptacyjnych, w zależności od znajomości języka polskiego oraz potrzeb w zakresie wyrównywania różnic programowych. Systemowe rozwiązania przewidziane dla uczniów przybywających z zagranicy podlegających obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, z uwagi na większy wymiar godzin i organizację zajęć w powiązaniu z nauką szkolną jest korzystniejsze – przyniesie szybsze i lepsze efekty edukacyjne i wychowawcze. Stąd też zasadne jest objęcie nimi także repatriantów podlegających obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki. Ponadto, dotychczasowe odmienne regulacje dotyczące wsparcia repatriantów podlegających obowiązkowi szkolnemu i obowiązkowi nauki w dwóch różnych aktach wykonawczych powodowały trudności i niejasności w zakresie stosowania przepisów prawa – dyrektorzy szkół mieli wątpliwości dotyczące podstawy prawnej oraz liczby godzin zajęć przysługujących uczniowi, będącemu repatriantem.

Innym rozwiązaniem systemowym zawartym w art. 165 ust. 11 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, z którego może skorzystać repatriant będący uczniem podlegającym obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, jest oddział przygotowawczy w szkole, o którym mowa w art. 4 pkt 13 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Celem oddziału przygotowawczego jest efektywne reagowanie na potrzeby ucznia przybywającego z zagranicy oraz umożliwienie mu szybkiego włączenia do regularnej nauki szkolnej, zwłaszcza jeżeli wykazuje zaburzenia w komunikacji oraz trudności adaptacyjne związane z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że zgodnie z przepisami w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach pomocą psychologiczno-pedagogiczna udzielana w przedszkolu, szkole i placówce obejmuje się ucznia w związku z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą.

W § 4 projektowanego rozporządzenia zawarto regulacje dotyczące organizacji kursów dla pełnoletnich repatriantów: form organizacyjnych, liczby godzin dydaktycznych

kursów, miejsca organizacji kursów oraz ich programów. W celu dopasowania do potrzeb repatriantów oraz zapewnienia właściwej frekwencji repatriantów na kursie stworzono możliwość realizacji kursów w kilku formach (łączenia różnych form kursów), tak aby repatrianci mogli uczestniczyć w jak największej liczbie godzin przewidzianych do zrealizowania na danym kursie. W celu zapewnienia spójności programu kursu adaptacji w społeczeństwie polskim z zakresem zajęć adaptacyjno-integracyjnych dotyczących praktycznych aspektów zamieszkiwania w Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzonych w ośrodku adaptacyjnym dla repatriantów doprecyzowano zakres zagadnień realizowanych w ramach kursu adaptacji w społeczeństwie polskim, wskazując, że powinien on obejmować zagadnienia określone w art. 20h ust. 3 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji.

W § 5 projektowanego rozporządzenia małoletnim dzieciom repatriantów (rozumianym zgodnie z art. 1a pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji jako dzieci pozostające pod władzą rodzicielską co najmniej jednego z rodziców, którzy przybyli do Rzeczypospolitej Polskiej razem z repatriantem) zagwarantowano możliwość uczestniczenia w zajęciach języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim dostosowanych do ich potrzeb oraz stopnia znajomości języka polskiego. Zajęcia te będą realizowane w trakcie kursów organizowanych w formie obozów, na których małoletnie dzieci przebywają razem z rodzicami. W sytuacji gdy rodzice będą realizowali kurs w formie obozu językowego lub językowo-adaptacyjnego, ich dzieci jednocześnie będą mogły uczestniczyć w dedykowanych im zajęciach dydaktyczno-wychowawczych obejmujących naukę języka polskiego i adaptacji w społeczeństwie polskim, dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb, np. w formie zabawy.

W związku z uprawnieniem zawartym w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji w § 6 projektowanego rozporządzenia przewidziano, że kandydaci na repatriantów będą mogli skorzystać z kursów języka polskiego, którego koszty pokryje konsul. Kursy te będą organizowane zgodnie z przepisami projektowanego rozporządzenia dotyczącymi kursów adaptacji w społeczeństwie polskim przewidzianych dla pełnoletnich repatriantów w zakresie obejmującym formy organizacyjne kursu, liczbę godzin dydaktycznych, miejsce organizacji oraz programu kursu.

W § 7 projektowanego rozporządzenia przewidziano rozwiązanie, które ma gwarantować, że repatrianci i kandydaci na repatriantów, nie będą ponosić kosztów zakwaterowania, wyżywienia i dojazdu, w przypadku gdy kurs odbywa się poza miejscem ich zamieszkania (te koszty będą pokrywane ze środków pochodzących z rezerwy celowej budżetu państwa). Ponadto, zapewniono możliwość zwrotu kosztów dojazdu uczestnikom kursów na podstawie dokumentów poświadczających poniesione koszty, w szczególności rachunków, biletów lub faktur, a w przypadku dojazdu na kurs pojazdem – oświadczenia o poniesieniu kosztów podróży według stawki za jeden przejechany kilometr, wykorzystując rozwiązania zawarte już w systemie prawa, tj. w przepisach wydanych na podstawie art. 34a ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2200, z późn. zm.) – w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. poz. 271, z późn. zm.).

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Zaproponowana data wejścia w życie nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego oraz jest podyktowana ważnym interesem publicznym i społecznym, ponieważ rozporządzenie realizuje zadanie państwa w zakresie wsparcia repatriantów i kandydatów na repatriantów, nałożone na ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, ministra nauki i szkolnictwa wyższego i konsula.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204 oraz z 2018 r. poz. 114).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji w rozumieniu tego rozporządzenia.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji lub uzgodnienia.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.